

DIRVA

Nr. 97

Rugpiūtis-August 22, 1960

Cleveland, Ohio

AMERIKINĖ ERDVĖS KAPSULĖ SUGAUTA ORE Sovietai paleido erdvėn satelitą su gyvuliais

JAV karo aviacija pasiekė naują istorinį žingsnį erdvės užkariavime, 10,000 pėdų aukštyje sugaudama iš erdvės grįžtančią dirbtinio satelito kapsulę su moksliniais instrumentais. Ji buvo sugauta iš C-119 lėktuvo, kuris

vilkio trapecijos pavidalo kabliu. Tyrinėtojas XIV buvo iššautas į erdvę iš Vandenburgo bazės Kalifornijoje. Po septyniolikos orbitų aplinkui žemę kapsulė buvo atskirta nuo raketinio vežimo virš Aliaskos, o sugauta

virš Pacifiko, į šiaurės vakarus nuo Havajų.

Kapsulės atskyrimas nuo erdvės vežimo vykdomas tokiu būdu: satelitui pabaigus septynioliktąją orbitą aplink žemę, dujų sprauslės nukreipia satelito nosį į žemę, ir po serijos sprogių kapsulė atpalaiduojama nuo erdvės vežimo. Tada sprogstas vadinamoji retro-raketa, įsviedama kapsulę į atmosferą ir atitinkame aukštyje atsipalaiduoja parašiuotas, kuris sulėtina kapsulės leidimąsi į žemę. Patruiluoja lėktuvai pagal radarą ir kapsulės siunčiamus radijo signalus nustato kritimo vietą ir, suradę ją, trikampiais kabliais sugriebia parašiuotą. Tada belieka kapsulę įtraukti į lėktuvą.

Iš Tyrinėtojo XIV išmesto kapsulė turėjo instrumentus skirtus paskubinti "erdvės šnipinėjimą" ir iššautų raketų ankstyvojo įspėjimo satelitų vystymą. Pastarasis laimėjimas taip pat laikomas pasisekusiu žingsniu pasirodymuose erdvėn leisti satelitus su gyvuliais, greičiausiai beždžionėmis.

SOVIETIJA taip pat pasiekė svarbų žingsnį erdvės užkariavime, sėkmingai išsviedama erdvėn naują žemės satelitą, sveriantį daugiau kaip penkis tonas. Jame esą "bandomieji gyvuliai", įskaitant du šunis ir televizijos aparatūrą, įgalinančią nuo žemės sekti jų reakcijas ir laikyseną.

Gyvuliai, kaip vienas pranešimas iš Stockholmo skelbia, numatomi grąžinti žemėn. Bandymo tikslas, pagal Tassą, esą sukurti sistemą, kuri reikalinga saugiam žmogaus pasiuntimui į erdvę ir grąžinimui atgal į žemę. Ankstesnis panašus sovietų bandymas nepasisekė.

Į Naujosios Anglijos Lietuvių Dieną Kannebunkporte, Maine, įvyksią liepos 14 d. Pranciškomų vienuolyno sodyboje, šiais metais suvažiuo virš 3,000 žmonių. Oras pasitaikė gražus, tad daug kas čia sutiko pažįstamų net iš tolimų valstybių ir turėjo progos pasigrožėti turtinga programa. Po iškilmingų pamaldų, alkštėje priešais berniukų gimnaziją žiūrovai galėjo grožėtis vėliavų paradu, tautiniais šokiais, kuriuos atliko Bostono lietuvių tautinių šokių sambūris bei išgirsti šv. Petro lietuvių parapijos orkestrą. Nuotraukoje minia svečių šventės metu prie Liurdo grotų. Daugiau nuotraukų spausdinsime 6 psl.

R. Bričkaus nuotrauka

INDONEZIJA NUTRAUKĖ RYŠIUS SU OLANDIJA

Indonezijos prezidentas Sukarno per nepriklausomybės 15 metų sukakties minėjimą paskelbė nutraukti diplomatinius santykius su Olandija, uždaręs dvi antikomunistines partijas ir planuojąs drastišką žemės nuosavybės reformą.

Olandijos pasiuntinybei duotos dvi savaitės likviduoti įstai-gą ir jos 4 asmenų personalui išvykti iš krašto. Santykiai su Olandija pablogėjo prieš dvi savaites, kai Olandija apkaltino, kad Indonezijos užsienio politika turinti "agresyvių elementų", ir ji pasiūsianti aviacijos, laivyno ir saugumos kariuomenės pastiprinimą. Olandų valdomą Naująją Indoneziją ir tai tuoj pat apkaltino Olandija "žaidžiant su ugnimi". Olandijos atsakė, kad Vakarų Gvinėjos ir Nyderlandų teritorijos, sudaro atskirus kivi-čai tarėjau eilę šių ir "Jakartos vyksta Stebėjimo spėlioja, kad Indonezija, nutraukdama santykius su

Haga, siekianti įgelti ir Jungtinės Amerikos Valstybėms, kurios laikėsi griežto neutralumo jos ginčė su Olandija dėl Naujosios Gvinėjos, arba, kaip indonezija greičiausiai tikisi susilaukti Maskvos propagandinės pagalbos, o JAV, kurios Azijoje susilaukusios smūgių savo prestižui U-2 incidentu ir Japonijos studentų riaušėmis, galinčios dabar arba atėjus naujam prezidentui, sušvelninti savo neutralumą. Tada gal pasiseks Vakarų Gvinėjos klausimą įterpti į Jungtinių Tautų plenumo darbotvarkę arba net išvystyti spaudimą Saugumo Taryboje, reikalaujant olandų kariuomenę atitraukti iš Vakarų Gvinėjos. Anksčiau Indonezijos bandymai išvystyti efektingesnę akciją prieš olandus Jungtinėse Tautose liko be pasėmių, bet po Kongo įvykių viltys padidėjusios.

Abiems antikomunistinėms partijoms--masjumi ir socialistams--kurie priešinosi jo "vairuojamajai demokratijai", įsakytas susilikviduoti per mėnesį. Sukarno savo kalboje pareiškė, kad reikalingas vieningumas tarp nacionalistų, musulmonų ir komunistų, ir Indonezijoje tesą vietos vienai nacionalinei ideologijai, jo paties formuojamai. Dabartinis Indonezijos parlamentas yra sudarytas be rinkimų, iš pačios vyriausybės parinktų asmenų.

Planuojamoji žemės reforma apimsianti visų užsienių teisų ir kolonijinių koncesijų panaikinimą. Tai reiškia užsieniečių turto Indonezijoje atėmimą. Su-

karno aiškino, kad jo planas nesąs komunistišką, nes Indonezija dar tebepripažįstanti žemės nuosavybės teisę, bet tos teisės norimos praplėsti vietiniams gyventojams.

* KONGE pagausėjo incidentai tarp vietinės armijos ir Jungtinių Tautų Komandos karių. Leopoldvilleje besiruošiančius į krašto gilumą išvykti kanadiečius užklupo 20 kongiečių ir užtaisė kulkosvaidžius, įsakė atlikti "gulk-keik" pratimus. Vienas kanadietis kapitonas buvo sužeistas, nes jis neužtenkamai greitai gulęs ant žemės. Vėliau atvykę Ganos daliniai kongiečius "prikalbėjo" nutraukti pratimus. Kitu atveju penki neginkluoti amerikiečiai, dėvį civilius drabužius, buvo ištraukti iš automobilio ir nugabenti į angarą, kur pastatyti prie sienos tarlamam ar tikrai planuojamam sušaudymui. Juos taip pat išgelbėjo Ganos dalinių kariai. Panašiuose incidentuose yra nukentėję ir Maroko bei Indijos kariai, priklausą Jungtinių Tautų Komandai.

* KUBOJE pakartotinai sklinda gandai apie dažnėjančius susirėmimus tarp Castro jėgų ir režimo priešų.

* JAV ambasadorius prie Jungt. Tautų Henry Cabot Lodge atsistatydino iš pareigų, kad galėtų pradėti rinkiminę kampaniją. Jo atsistatydinimas įsigalios rugsėjo 3, o jo vieton bus paskirtas James J. Wadsworth, ligšiolinis Lodge pavaduotojas.

Indijos premjeras pasmerkė Pekino propagandą

Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas užsienių politikos klausimais aukštuosiuose parlamento rūmuose, apkaltino komunistinę

Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas užsienių politikos klausimais aukštuosiuose parlamento rūmuose, apkaltino komunistinę

Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas užsienių politikos klausimais aukštuosiuose parlamento rūmuose, apkaltino komunistinę

Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas užsienių politikos klausimais aukštuosiuose parlamento rūmuose, apkaltino komunistinę

Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas užsienių politikos klausimais aukštuosiuose parlamento rūmuose, apkaltino komunistinę

Kiniją, kad jo spauda ir ambasadai Indijos sostinėje New Delhi vedanti "apgaltotą kampaniją" prieš Indiją, kuri virstanti "kišimusi" į kito krašto vidaus reikalus", ir toks kišimasis į Indijos reikalus "pažeidžia koegzistencijos principą".

Jis užtikrino atstovus, kad esą imtasi pakankamų priemonių Indijos 2,500 mylių ilgio sienai su komunistine Kinija apsaugoti. Jis pareiškė, kad Indija esanti visiškai pasiruošusi ir pasitikiinti atremti visus būsimums Pekino išveržimus.

Prieš Nehrui pradėdant kalbą, komunistų partijos lyderis Gupta pareikalavo premjerą atsakyti, ar jo vakarykštė kalba, kritikuojanti "Visos Indijos tautos tarybą", taip pat liečianti ir jo partiją. Nehru buvo pareiškęs, taryba veikianti prieš valstybės interesus.

Tai davė progos premjerui pasmerkti komunistų partiją. Jis pareiškė, kad komunistų organas Naujasis Amžius pastoviai vykdo "priešvalstybę ir antipatriotinę kampaniją". Kai Gupta atsistojė dėl to komentaro pareikšti protestą, jis buvo nutildytas atstovų šūkliais "Gėda gėda!"

Visą rytą svečiai, suvažiavę į Naujosios Anglijos Lietuvių dieną, praleido lankydamiesi vienuolyno stacijas, kurias pastatė arch. J. Mulas.

R. Bričkaus nuotrauka

Bostono lietuvių tautinių šokių grupės šokėjai sugalvojo pažaisti ir, išlipę į vienuolyno parko medžius, gegutėmis užkukuoti...

R. Bričkaus nuotrauka

JUNGTINIŲ TAUTŲ KOMISIJA SIŪLO ATNAUJINTI NUSIGINKLAVIMO DERYBAS

Jungt. Tautų nusiginklavimo komisija iš aštuoniasdešimt dviejų valstybių vienbalsiai rekomendavo, kad Jungtinių Tautų plenumas pareikalautų "galimai greičiau tęsti" didžiųjų valstybių derybas, kurios buvo nutrauktos

birželio mėnesį Ženevoje.

Komisija, kurią sudaro toks pat narių skaičius, kaip ir Jungtinių Tautų plenumą, priėmė šešių valstybių (Ekvadoro, Indijos, Meksikos, Švedijos, JAR ir Jugoslavijos) pasiūlytą rezoliu-

Iš pasaulinės politikos užkulisių

"NETRUKUS MES VALDYSIME VISĄ BERLYNĄ"

Gelsvame rotušės pastate to permainingo sekmadienio (kada Vakarų Vokietijoje buvo vykdoma valiutos reforma) vakarą susirenka Berlyno magistratas. Susirūpinimą dėl Berlyno vientisumo išreiškia vyr. burmistro pareigas einančios Louise Schroeder žodžiais:

--...apgailėstaujame, kad keturios didžiosios valstybės nepajėgė susitarti dėl bendros reformos visai Vokietijai.

Užpakaly žilos kalbėtojos sėdinčių sąjungininkų atstovų veiduose nepastebima jokios reakcijos. Kalbėtoja pro didelius akinius nuolat žvalgoji į SED (komunistų) atstovus, kurie pašalpiais šūkliais bando sukliudyti jos kalbą. Ji apeliuoja į Vokietiją administruojančias valstybes, kad Berlyne būtų išlaikytas keturių jėgų statusas.

SED atstovas Schmidt pašalpia nusi juokia ir sako savo kolegai:

--Keturių valstybių administracija nuėjo po velnių. Sovietai paėmė Berlyną savo globon.

Tartum mirtinai suparaližuotas atrodo miestas sekančiomis dienomis. Žmonių širdyse glūdi baimė--baimė dėl savo egzistencijos ir baimė rusiškų uniformų, kurių skaičius mieste pradeda didėti. Gyventojų nuotaikas žlugdo išuštėjusios geležinkelio stotys, nuleisti barjerai zonų perėjimo punktuose, pagausėjusios kontrolės--visai tai gyvai parodo vis didėjantį miesto globon.

Pakartotiniais Vakarų sąjungininkų ramėjimais jau nebetinga.

Berlyniečių pora Potsdamo gatvėje stebi prie sąjungininkų Kontrolinės Tarybos pastato privažiuojančius juodus limuzinus. Juose sėdi rusų karininkai su plačiais, auksiniais antpečiais.

--Aš manau, kad jie dabar jau visai susiraušė.--gana garsiai sako senyvas vyras.--Sokolovskis tada su visa gausia išbėgo iš Kontrolinės Tarybos.

--Kas žino, ką jie vėl ten išperės.--nūriai atsako liesa moteris, žiūrėdama į ryškiai šviečiančius langus.

"Jie ten" yra keturių karinių gubernatorių finansų ekspertai. Jie dar kartą susirinko išdiskutuoti bendros valiutos visam Berlynui klausimą.

Ir jei tik sovietai būtų truputį švelniau vedę derybas, Vakarų sąjungininkų atstovai, prancūzo kolegos įtakoje, būtų sutikę Berlyno valiutą parduoti rusams už apgaulingos taikos prošvaistę.

Jie ruošiasi visame Berlyne, tai yra, ir vakariniuose miesto sektoriuose, priimti naują sovietinę markę, kaip vienintelę galiojančią valiutą, jeigu "tuo bus apsaugoti sąjungininkų ir vokiečių interesai."

Birželio 22 vakare, Kontrolinės Tarybos pastate tebeposėdžiaujant finansų ekspertams, tamsia Unter den Linden gatve važiuoja automobilis. Jame sėdi miesto vyr. burmistro pareigas einanti Louise Schroeder ir burmistras dr. Friedensburg.

--Keistas rusų paprotys: visada iššaukia mus naktimis.--kalba Friedensburg, žvilgteldamas į laikrodį.--Jau dešimt po devintos.

--Ir ko tam majorui Ožkinui prireikė?--klausia Schroeder.

Automobilis sustoja, ir durininkas praneša, kad majoras jų jau laukia. Rusas pasveikina vėlyvuosius atvykėlius pabrėžtai iškilmingai.

--Man yra pavesta.--pareiškia majoras.--tamstoms įteikti tris dokumentus: sovietų štabo viršininko gen. Lukiančenko notą, maršalo Sokolovskio įsakymą Nr. III ir Rytų zonos ūkinės komisijos potvarkį.

Tai yra įsakymai ir nurodymai, liečią sovietinės valiutos reformos pravedimą Berlyne. Dr. Friedensburg pasitikrina dar kartą:

--Ar įsakymas Nr. III liečia ir nesovietinius Berlyno sektorius?

Majoras suraukia antakius, tartum nustebe, kad vokiečiai iš viso gali kelti tokį klausimą.

--Taip, savaime suprantama,--skamba atsakymas.

--O kaip turi laikytis magistratas, jeigu nesovietinės komendantūros paskelbs savo sektoriams kitus nuostatus?--klausia dr. Friedensburg, drusiai žvelgdamas į slavišką veidą.

Majoro akys pasidaro piktos, prisimerkia, lyg per šaudymus, galvoja dr. Friedensburg.

--Tokiu potvarkiu,--majoras kategoriškai atmeta klausimą,--Vakarų valstybės nepaskelbs.

Vokiečiams išėjus iš sovietų įstaigos, vienos bažnyčios laikrodis išmuša dešimtą valandą. Už trijų kilometrų Vakarų sąjungininkai vis dar tebesidera su sovietais apie bendrai kontroliuojamos valiutos reformos galimybę Berlyne. Pusvalandį prieš vidunaktį išsiskirstoma. Rusų akyse spindi paslėptas triumfas, Vakarų atstovai išeina prisilęgti.

Dabar nelieka nieko kito,--sako generolas Clay,--kaip tik įvesti Vakarų markę.

Jo kolega, anglų gen. Robertsonas, linktelį pritardamas. Bet staiga pašoka prancūzų generolo Koenig atstovas.

--Tai neįmanoma,--šaukia temperamentingas gen. mjr. Noiret,--mano vyriausybė tokiu žingsniui nepritarė.

Clay sunurma:

--Anksčiau kiltis darė rusai, o dabar dar ir savieji.

Prancūzas, gyvai gestikuliuodamas, dėsto argumentus, kodėl jo vyriausybė negali pritarti. Paskutinę minutę Noiret nusileidžia, bet britams ir amerikiečiams įteikia raštus:

"...kadangi mums neliko kitos išeities," sakoma rašte, "Prancūzija nenori dalintis atsakomybe dėl Vakarų Vokietijos valiutos įvedimo Berlyne."

--Na, ir aprūpino mus,--kalba berlyniečiai, kitą dieną laikraščiuose skaitydami pranešimą.

mus apie dviejų valiutų įvedimą Berlyne.

Vidudienį, Berlyno magistratas susirenka nepaprasto posėdžio. Komunistai į gatvę priešais rotušę pasiuntė savo smogikų komandas. Pankovo valdininkai ir jų sovietiniai viršininkai tikisi, kad demokratinė seimelio dauguma galbūt išsigąsinos ir pritaris Rytų markės įvedimui visame Berlyne. O ką prieš tai galės padaryti Vakarų sąjungininkų komendantūros? Jie nenoromis turės pritarti vokiečių sprendimui. Taip spekuliuoja sovietai.

Tačiau miesto atstovai neišsigąsta. Jie nutaria: maršalo Sokolovskio įsakymas galioja sovietiniame sektoriuje, o kituose -- Vakarų valstybių.

Gatvėje siunta minia. Miesto atstovams išeinant iš pastatų, komunistų smogikai užpuola juos kumštėmis: "Užmušti kapitalistinius nusikaltėlius! -- Šalin Wallstreeto vergus! -- Darbo klasės išdavikai!" Komunistinė policija -- Berlyno policija jau suskaldyta į Rytų ir Vakarų Berlyno policijas žyposdamiesi stebi scena...

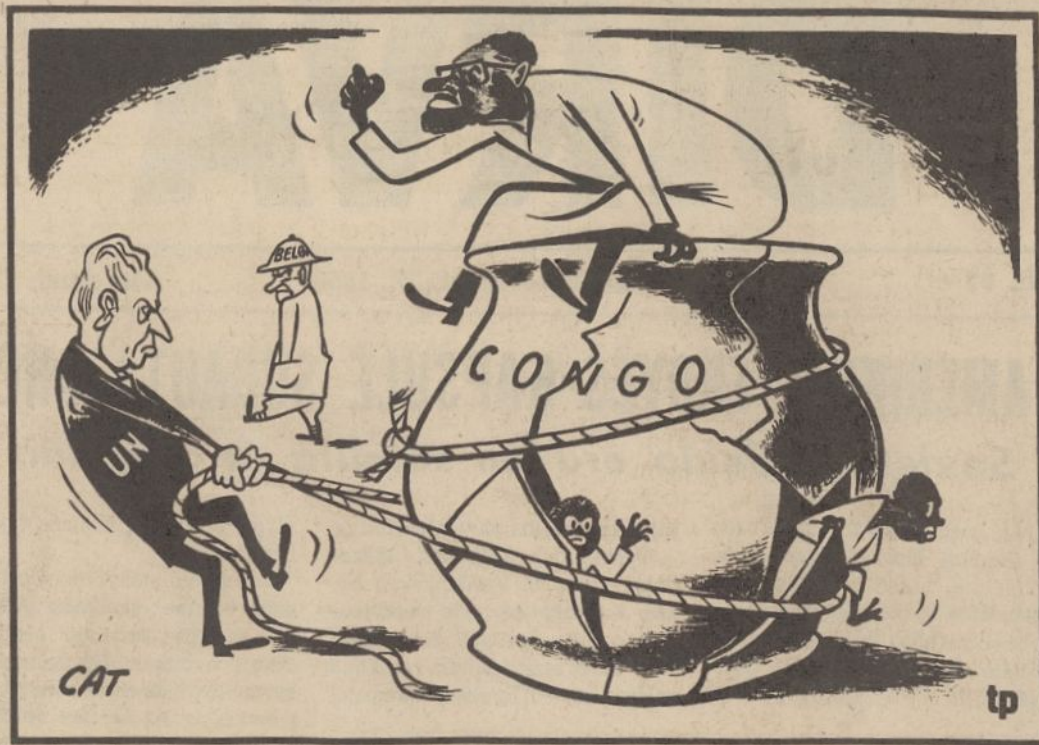
Tą naktį sovietų štabe dar ilgai dega šviesos. Pasiuntiniai su užlakuotais vokais savo portfeluose zuja tarp įstaigų. Toliau štabo aparatas tiksi naujus nurodymus iš Maskvos. Sovietų karininkai aplinkui maršalą Sokolovskį demonstruoja pasitikėjimo pilnus veidus. Keturiasdešimt kartų dekoruotas "Sovietijos didvyris" pakelia vėdros stiklą.

--Už mūsų didįjį vadą Staliną! Už mūsų nenugalimąją armiją!

Maršalas ir karininkai vienu užsivertimu ištuština stiklines. Sokolovskis prieina prie sienos, kurioje kabo viso Berlyno planas. Jo plati, didelė ranka uždengia žemėlį, ir jis žyposdamasis sako:

--Netrukus mes valdysime visą Berlyną!

(Bus daugiau)

IŠTRAUKOS IŠ LAKŪNO POWERS BYLOS

Daugelio vietinių laikraščių ir radijo pranešimai apie amerikiečio lakūno Francis Gary Powers bylą Maskvoje pagrįsti sensacingumo ieškojimu ir tuo pačiu sukelią kiek iškreiptą vaizdą, todėl, norėdami skaitytojams patiekti galimai objektyvesnį jos vaizdą, čia duodame protokolines ištraukas, kiek jas pasisekė užregistruoti amerikiečių ir britų žinių agentūrų reporteriams. Pilno bylos protokolo neturint, tenka pastebėti, kad ištraukų eilė kai kur gali būti sukeista.

Pirmasis teismo posėdis pradamas pirmininkaujančio teisėjo gen. Borisoglebskio apklausinėjimais, siekiančiais nustatyti kaltinamojo tapatybę. Francis Gary Powers pareiškia, kad jis esąs JAV pilietis, gimęs 1929 metais, abu jo tėvai yra gyvi ir gyvena Pound, Va. Tėvas yra batų taisytojas, motina--šeimininkė. Kaltinamasis vedęs, neturi vaikų. Jis yra baigęs Milligan College, iš profesijos pilotas, jo darbovietė--grupė 10-10 Adanoje, Turkijoje.

Borisoglebskis--Ar jūs gavote kaltinamąjį aktą anglų kalba? Powers--Taip. B.--Ar jūs atsimenate datą? P.--Praeitą trečiadienį. Aš nežinau (kalendorinės) datos. B.--Ar tamstai buvo pranešta apie nutarimą perduoti tamstą į šį teismą? P.--Taip.

Pirmininkaujantis teisėjas išaiškina kaltinamajam jo teises, ir kaltinamasis pareiškia, kad jis neturįs nieko prieš teismo sąstatą, prokurorą ir ekspertus. Po to prokuroras Rudenko skaito kaltinamąjį aktą, kurį pabaigus, kaltinamasis klausiamas: Borisoglebskis: --Ar kaltinamas tamstai aiškus? Kaltinamasis Powers, ar tamsta prisipažįsti kaltu? Powers--Taip, aš prisipažįstu kaltu.

Daroma pertrauka, po kurios prokuroras Rudenko pradeda tardymą: Rudenko--Kada tamsta gavai įsakymą skristi per Sovietijos teritoriją? Powers -- Gegužės pirmosios rytą. R.--Kas tamstai davė įsakymą? P.--Komanduojuantis grupės karininkas. R.--Kas buvo komanduojuantis grupės karininkas? P.--Pulkininkas Shelton. R.--Kur tos grupės būstinė? P.--Adanos mieste, Turkijoje. R.--Kur tamsta gavai įsakymą

skristi per Sovietiją?

P.--Pešavaro mieste, Pakistane.

R.--Kada tamsta atvykai į Pešavaro miestą?

P.--Neatsimenu tikslios datos. Bet tai buvo keliomis dienomis anksčiau. Sakytai, keturias ar penkis dienas prieš skridimą.

R.--Ar tai reiškia, kad tai buvo paskutinėmis balandžio dienomis?

P.--Taip, paskutinėmis balandžio dienomis.

R.--Kaip tamsta atvykai į Pešavarą?

P.--Aš atvykau transportiniu lėktuvu, kuris gabeno apie 20 vyrų, jų tarpe pulkininką Shelton.

R.--Ar tai buvo speciali kelinė ryšium su pasiruošimais skristi į Sovietiją?

P.--Taip. Tas lėktuvas naudojamas tik mūsų vyrų pergabėnimui į aerodromą.

R.--Iš kurio aerodromo lėktuvas pakilo?

P.--Aš Adanos aerodromo.

R.--Ar tai buvo skridimas iš Adanos į Pešavarą be sustojimo?

P.--Mes turėjome kartą nusileisti, kad papildytume degalus.

R.--Kur?

P.--Aš neatsimenu aerodromo vardo. Aerodromo personalą sudarė britai. Aš manau, kad tai galėjo būti Bareinas.

R.--Ar tai britų bazė?

P.--Aš tegaliu pasakyti, kad aerodrome buvo britų personalas.

R.--Aš suprantu. Kaip U-2 lėktuvas buvo atgabentas į Pešavarą aerodromą?

P.--Jis buvo atgabentas į aerodromą mano skridimo išvaikarėse, balandžio 30 naktį.

R.--Aš noriu išskirti, kad tas lėktuvas neturėjo jokių identifikacijos ženklų. Kodėl?

P.--Aš negaliu būti tikras, kad ten nebuvo jokių.

R.--Bet tamsta per preliminarinį tardymą pasakei, kad jokių (ženklų) nematei.

P.--Aš nežiūrėjau.

R.--Ar tamsta buvai tikras dėl lėktuvo valstybinės tapatybės?

P.--Aš nesuprantu klausimo.

R.--Mes paliksime ekspertams įrodyti, kad ten nebuvo jokių identifikacijos ženklų.

• Vienoje apklausinėjimo vietoje, atsakydamas į klausimus, Powers pareiškia, kad jis turėjęs instrukcijas skristi 68,000 pėdų aukšty virš Sovietijos ir nusileisti Bodo, Norvegijoje, aerodrome, arba, nelaimės atveju, Suomijoje.

Rudenko -- Kas tamstai buvo pasakyta apie saugumą tame aukštyje?

Powers -- Man buvo pasakyta,

kad yra visiškai saugu skristi virš Sovietijos tame aukštyje.

R.--Koki buvo duoti skridimo nurodymai?

P.--Nurodymai buvo sekti maršrutą žemėlapyje ir pažymėtos vietose žungti nurodytus instrumentus.

R.--Kurie punktai buvo pažymėti tamstos skridimo maršrute?

P.--Jie buvo pažymėti tik A ar B ar C ženklais. Jokių specialių vardų.

R.--Ir kada tos vietos buvo pažymėtos tamstos žemėlapyje?

P.--Prieš man gaunant žemėlapi.

R.--Ar tamsta paneigti, kad pažeidė sovietų orinę erdvę?

P.--Ne, aš nepaneigiu. Aš turėjau instrukcijas tai atlikti ir atlikau.

R.--Ar tamsta iš anksto žinojai, kad tai špionažinis skridimas?

P.--Aš negalvoju, kad abejoju.

• Powers liudijo, kad jis manęs, jog sovietų sieną perskridęs maždaug po 30 minučių nuo pakilimo iš Pešavaro.

R.--Kaip tamsta jautėsi skridamas?

P.--Fiziškai viskas tvarkoje, bet jaučiau nervingumą ir baimę.

R.--Ko bijojai?

P.--Patį mintis skristi virš Sovietijos.

Powers liudijo, kad jis įjunginėjo specialius aparatus, kaip buvo nurodyta.

R.--Tamsta galėjai pasukti mygtuką atominėi bombai paleisti?

P.--Galėjo būti, bet šis nebuvo to tipo lėktuvas. Jis negali turėti arba nešti bombų.

R.--Ar visi instrumentai ir deguonies tiekimo aparatai buvo tvarkoje?

P.--Viskas buvo tvarkoje, kiek galiu pasakyti. Prieš pat klydymą buvo kai kurių klaidų su automatinio piloto.

R.--Kitais žodžiais, tamstos skridimo misija buvo išpildyta iki numušimo momento?

P.--Taip, kiek aš galėjau matyti.

Kaltinamasis klausinėjamas apie planus nusileisti Bodo aerodrome.

R.--Kas būtų pasitikę tamstą?

P.--Mūsų grupės žmonės, bet aš tiksliai nežinau kas.

R.--Ar tai buvo iš anksto sutvarkyta? Ar Bodo (aerodrome) buvo žinoma, kad tamsta atvyksti?

P.--Man buvo pasakyta, kad mūsų grupės žmonės pasitiks mane.

R.--Kaip tamsta turėjai susirūti su jais?

P.--Aš turėjau šaukti radijo signalu "Puffy Six Eight", ir paprašyti nusileidimo instrukcijų.

(Bus daugiau)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

BEST WISHES For a Pleasant Holiday EUCLID IGNITION COMPANY

1062 East 185th St.

Call IV. 1-2222

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų perlaikymas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RUSIŠIOS APDRAUDA

Kur tik besiruoštumėt kelianti, tuoj susirūškit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TRECIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: Market 2-4867

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanauskas, Pres.

Greetings and Best Wishes To All The Lithuanian People

MECURY GRILL

WE SERVE THE FINEST CHOICE

WINE — LIQUOR — BEER

3961 Payne Ave.

PR 1-9166

Sibiro tremtinio atsiminimai (43)

A. Valasevičius

NAUJA KOVA UŽ KARVIŲ IŠLAIKYMĄ

Prieš šienapiūtę iškabina antrą potvarkį, kuris vėl sukrėtė nemažai darbininkų. Jame sako, kad privatiems asmenims, turintiems karves, šieną piaučiai griežtai uždrausta. Nesilaikantiems potvarkio pirmą kartą bauda bus iki 500 rublių.

Gorodoke jau yra beveik šimtas karvių. Ir tokio skaičiaus neturi nė vienas artimiausias kolchozas.

Karves laiko ne tik darbininkai, tremtiniai. Jas laiko ir partiečiai, verbuoti ir net pats viršininkas.

Einam į raštinę pas viršininką, kad tas paaikšintų reikalą. Bet jis nieko nežinantis. Tuo reikalu rytoj atvažiuos iš rajono partiečiai ir susirinkime išaiškins.

Atvažiuo trys partiečiai. Salė pilnutėlė žmonių. Pirmiausia, kaip paprastai, kalba apie visus ūkinius ir politinius laimėjimus. Po to prieina prie mums rūpimo klausimo.

jums dirba, bet ne jūs karvėms, — užbaigė suktą aiškinimą.

Duoda žodį ir darbininkams pasisakyti.

— Jūs kalbėjot tikrą teisybę. Tos žolės, kurią mes piaunam tarp kelmų ir šakų, jeigu ne mes, niekas jos nepiautų. Mes pešte pripešam karvei žiemos pašarą po darbo valandų ir poilsio dienomis. Mes vargstam, nes turime vaikus ir norim juos auginti. Aš jau čia treči metai, bet dar nė lašo pieno per tą laiką neatvežė kolchozinkai parduoti. Pirmą tegul kolchozai mus aprūpina pienu, tada mes patys nuvesim ir atiduosim savo karves į kolchozus, — baigė savo pasisakymą vienas iš verbuotų.

Jo žodžius, kaip ir kitų, protokoluoja. Bet tuoj atsisotėja ir kitas, jaunas vyras.

— Mūsų karvės kolchozuose pastips... Aš žinau,

uždraudžiat laikyti, aš papiusiu karvę, o vaikus nuvesiu pas viršininką ir tegul juos augina. Aš nenoriu, kad mano vaikai augtų kaip gyvulių — vien motinos krūtimi maitinami.

Salėj daug pakilusių rankų, bet atsistoja partietis duodamas ženklą nutilti.

— Tarybinėj santvarkoj vaikai neauga kaip gyvuliai. Jeigu kitas būtų sakęs, aš žinočiau ką jis galvoja, bet tu, tu draugas Novikov, kurį tarybinė santvarka išaugino, tu nori teršti tą lizdą iš kurio pats išskridai. Sakot, karvės pastips kolchozuose. Nepastips, jei jiems pripiausite šieno. Ir tik kada kolchozus aprūpinsit pašaru, tada sau galėsit piaučiai šieną. Taigi šmet karves dar galėsit laikyti. Nuplėskit tą skelbimą, kuris kabo prie raštinės. Bet kol nepripiausit šieno kolchozui, jūsų karvės šieną piaučiai už-

Rugpiūtė Lietuvoje.

G. Orento nuotrauka

Keltuvas, kuris į pragarą važiuo

PAER LAGERKVIST

Prokuristas Jonssonas atidare elegantišką viešbučio keltuvą ir atsargiai į jį įstūmė švelnų sutvėrimėlį, kuris kvepėjo kailiais ir pudra. Jiemeiliai susigūžė ant minkšto suolo — ir keltuvas nuvažiuo žemyn. Mažoji moteris laikė atkišusi burną — pusiau pražiotą ir dar drėgną nuo vyno — ir jie ilgai bučiavosi. Jie buvo užkandžiavę stogo terasoje, po žvaigždėmis; dabar jie norėjo išeiti ir pasilinksminėti.

— Viršuje buvo puiku, mielas, — šnibždėjo ji. — Taip poetiška ten su tavimi sėdėti, lyg tarp žvaigždžių sėdėti. Tik tada teisingai pajunti, kas yra meilė. Ar tu mane labai myli?

Prokuristas atsakė pabučiavimu, kuris ilgai tęsėsi. Keltuvas važiuo žemyn.

— Malonu, kad tu atėjai, mažyte, — kalbėjo jis. — Priešingu atveju aš būčiau pasijutęs labai beviltiškai.

— Taip? Bet gali patikėti, kad man nebuvo lengva. Jis nebepakenčiamas. Vos tik pradėjau rengtis, jis manęs paklausė, kur aš norinti eiti. Einu, kur man patinka, pasakiau. Aš juk nesu kalinė. Tada jis atsisėdo ir spoksojo į mane, spoksojo visą laiką, kol aš persirengiau, savo naująją suknią užsivilkau. Ar tau atrodo, kad ji man tinka? Kas,

manai, mane labiausiai puošia? Ružavoji, ar ne?

— Tave puošia viskas, mieloji! — pasakė prokuristas. — Tačiau tokios žavios, kaip ši vakarą, aš tavęs dar niekada nemačiau.

Ji, dėkingai žyposdamosi, praskleidė kailinius, ir jie ilgai bučiavosi. Keltuvas važiuo žemyn.

— Kai aš tada apsirengiau ir norėjau išeiti, jis mane griebė už rankos, suspausdamas ją taip, kad tu negali nė įsivaizduoti! Sudiev tada, pasakiau aš. Jis... jokio žodžio. Jis yra toks beprotis, toks nesuvaldas: neįmanoma išverti.

— Vargšė mažytė, — pasakė prokuristas Jonssonas.

— Turtas aš neturėčiau teisės valandėlei išeiti ir išsiblaškyti. Bet, žiūrėk, tai ir yra sunkiausia, ką pasaulyje galima išgalvoti. Jis negali reaguoti paprastai ir natūraliai. Turtas visą laiką būtų klausimas dėl gyvybės.

— Vargšele, ką tu turėjai iškentėti.

— O, aš baisiai kentėjau. Baisiai. Niekas tiek nekentėjo, kiek aš. Prieš tave susipažindama aš nežinojau, kas yra meilė.

— Mylimoji! — pasakė Jonssonas, apkabindamas ją. Keltuvas važiuo žemyn.

— Tul! — pasakė ji, atsilaudodama iš jo glėbio. — Ar nebuvo puiku ten viršuje? Taip susiglaudus sėdėti, į žvaigždes žiūrėti ir svajoti — ak, to aš niekada neužmiršiu. Niekada! Žiūrėk, dar ir tai: Arviadas yra tiesiog neįmanomas. Jis tiesiog neįsivaizduojamai rimtas; jis savyje neturi nė kibirkštelės poezijos — jos tiesiog nesupranta.

— Meile mano, tai visiškai nepakeliamas.

— Taip, ar ne tiesa, nepakeliamas! Bet, — ji nutraukė ir žyposdamosi padavė jam ranką. — Ko mes simuliuojame? Mes juk norėjome išeiti ir pasilinksminėti. Ar tu mane labai myli?

— Ir dar kaip! — pasakė prokuristas, atlošdamas ją taip, kad ji net sudejavo. Keltuvas važiuo žemyn. Jis pasilenkė ir glamonėjo ją. Ji paraudo. — Ar nenorime šią naktį pasimyluoti... kaip niekada anksčiau? Tu... — šnibždėjo jis. Ji prisiglaudė ir užmerkė akis. Keltuvas važiuo žemyn, važiuo žemyn, važiuo žemyn.

Jonssonas atsisėdė paraudusių veidų.

— Bet kas gi su tuo keltuvu! — sušuko jis. — Kodėl jis pagaliau nesustoja? Mes jau čia, kas žino, kaip ilgai sėdime ir plepame — ar ne?

— Taip, mielas, turbūt ilgai. Laikas taip greitai bėga.

— Taip, dėl Dievo meilės, mes sėdime čia jau visą amžinybę! Ką tai turi reikšti?

Jis pasižiūrėjo pro groty užtvarą. Lauke buvo juoda, kaip derva, naktis. Ir keltuvas važiuo žemyn, važiuo žemyn.

— Bet, Viešpatie, ką tai reiškia? Atrodo, lyg važiuotume į bedugnę! Ir visą laiką taip ramiai į tai žiūrėjome!

Jie pabandė pažvelgti į bedugnę. Ji buvo juoda, kaip derva. Ir jie skendo į ją vis gilyn ir gilyn.

— Tai eina į pragarą, — pasakė Jonssonas.

— Ak, mielas, tu! — suaimanavo moteris, įsikibdama į jo ranką. — Aš taip bijau. Patrauk gi pavojaus stabdį.

Jonssonas traukė, kiek pajėgdamas. Niekas negelbėjo. Keltuvas važiuo žemyn, važiuo ramiau, vienu metu į bedugnę.

— Tai baisu! — sušuko moteris. — Ką mes darysime, ką darysime!

— Taip, po velnių, ką darysime, — kalbėjo Jonssonas. — Tai beprotybė.

Mažoji moteris beviltiškai pravirko.

— Neverk, mylimiausia! Neverk, mieloji, brangioji! Būk protinga! Niekas gi negalima pakeisti. Sėskis, Na, matai, sėdime čia abu — santūrus ir ramūs, šalia vienas kito; pamatysime, kas atsitiks! Ta dėžė turi gi kartą sustoti, po velnių dar kartą!

Jie sėdėjo ir laukė.

— Ir turėjo taip atsitikti, — kalbėjo moteris, — Ir būtinai mums atsitikti, kai norėjome išeiti ir pasilinksminėti!

— Taip, praeikimas dar kartą, tokia nesąmonė, — pritarė Jonssonas.

— Ar tu mane labai myli?

— Mylimoji, mažytė! — atsakė Jonssonas, iš naujo ją apkabindamas. Keltuvas važiuo žemyn.

Staiga jis vienu smūgiu sustojo. Ir tokia šviesa buvo aplink, kad akis gadinu. Jie buvo pragare. Vienas velnias mandagiai atidarė grotelės.

— Labas vakaras, — pasakė jis giliai nusilenkdamas. Jis buvo beveik elegantiškas, su fraku, kuris kabėjo ant jo gauruotų, kaulėtų pečių, tartum ant surūdijusios vinies. Jonssonas ir mažoji moteris kaip apsaugę išsivyravo priekiu.

— Kur mes, vardan Dievo, esame! — sušuko ji išsigandusi, pamačiusi neįprastą aplinką. Velnias, truputį drovėdamasis, jei išaiškino.

— Tačiau čia nėra taip bloga, kaip turėtų būti, — pasiskubino jis pridurti. — Aš tikiuosi, kad ponai čia gerai jausis. Jūs tik vieną naktį, kiek suprantu?

— Žinoma, taip, — sušuko uoliai pritardamas Jonssonas. — Tik vienai nakčiai. Mes negalvojame pasilikti, visiškai ne.

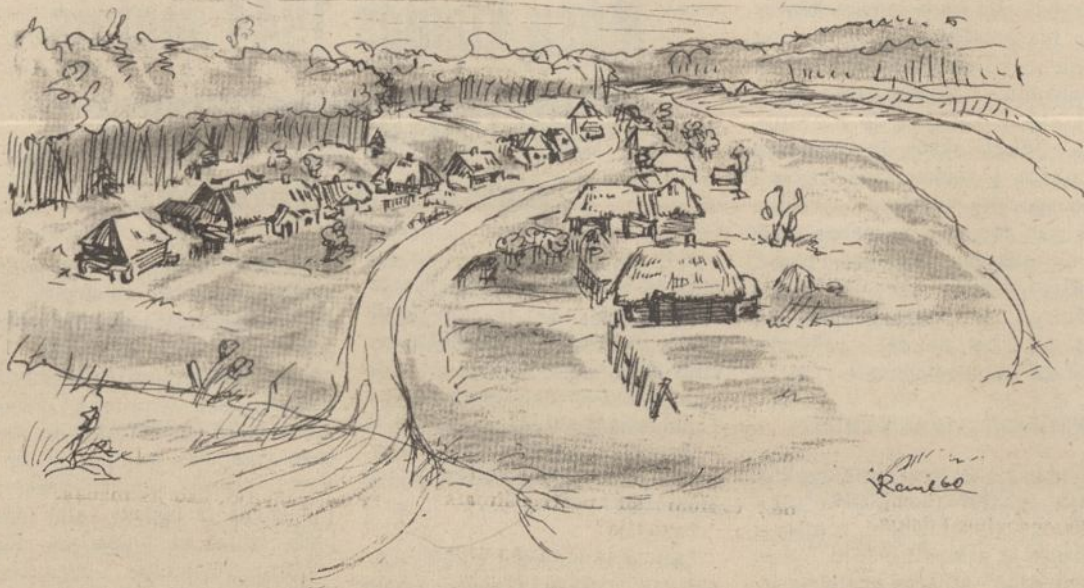
Mažoji moteris drebėdama prisiglaudė prie jo. Šviesa buvo tokia akis graužianti ir geltonai žalia, kad jie vos begalėjo matyti. Jiems buvo neapsakomai karšta. Kiek apsipratę, jie pastebėjo, kad buvo aikštėje, aplinkui kurią amžinoje tamsoje stovėjo namai su šviečiančiais lėjimais. Langai buvo uždengti, tačiau pro plyšius buvo matyti, kad viduje degė.

— Tai bus ponai, kurie mylisi? — drovėdamasis paklausė velnias.

— Taip, begaliniai, — atsakė mažoji moteris, pažvelgdama savo gražiomis akimis.

— Tad prašau šiuo keliu, — pasakė velnias, paprašydamas, kad jie būtų malonūs sekti jį. (Bus daugiau)

Paraginkit savo pažįstamus užsprenu-meruoti DIRVĄ.

Privažiuojam kaimą. Jis gražioj vietoj...

Vyt. Raulinaičio iliustracija

Jie, esą, mus užjaucia, kad mes per daug dirbame turėdami karves. O be to, karvių tvartai ir mėšlas teršia kaimą.

— Jūs karves parduosit kolchozams ir tegul karvės

kaip jas ten prižiūri. Ir mes, jei atiduosim, liksim be pie- no. Kol neturėjau karvės, mano žmona vaiką maitino krūtimi net du metus (čia tai ne naujiena. A. V.). Dabar vėl turim mažą. Jeigu

drausta. Susirinkimą skaitau uždarytu.

— Prie Stalino būčiau gavęs dešimt metų už tokią kalbą, o dabar gal išsisuksiu, — sako Novikov, eidamas iš klubo.

Rytojaus dieną 25 vyrai, jų tarpe ir aš, turim važiuoti į "šviesus rytojus" kolchozą šieno piaučiai. Jis yra netoli, tik už 21 km. Šitam kolchoze mūsų darbininkai, ne tik šieną piaus, bet padės nudirbti visus sezoninius darbus ir net pastatyti karvėdas.

Darbininkai susirinkę pas viršininką atsisakinėja važiuoti.

— Aš nevažiuosiu nemo-kamai į kolchozą dirbti. Jeigu yra nusikaltimas, kad aš laikau karvę, aš ją papiusiu ir manęs, draugas viršininke, nesiųsk važiuoti, — sako vienas iš darbininkų.

— Ne, draugai, jeigu ir papiusit karves, vistiek būsit siunčiami. Šį kartą neilgam, tik penkias dienas, o po penkių dienų atvažiuos jus pakeisti kiti. Be to 50% jūsų uždarbio mokės miško punktas, o kolchozas tiek, kiek uždirbsit. Ir nuvažiavę dirbkit gerai. Jeigu neišdirbsite ten nustatytų normų, tai negausit to 50% uždarbio. O parvažiavę galėsit sau šieno prisipiauti, — aiškina viršininkas.

— Per penkias dienas nepastipsim, — sako darbininkai.

Prideda man žmona maisto, nors sakė, kad kolchozas maitins.

Išvažiuojam sunkvežimiu. Važiuojam per miškus. Pagaliau pasirodo kolchozo laukai. Mes miške gyvendami mažai laukų matom ir su malonumu dabar į juos žiūrim. Čia laukai prastesni, negu apie Turovą ir šmet

GREETINGS and BEST WISHES

To All The Lithuanian People

DONALD B. JOHNSON

FUNERAL HOMES

MARSHALL B. and JAMES H.

BEDFORD, CLEVELAND, AND THE SURROUNDING TERRITORY

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

20 metų tos srities praktika

VOKIŠKŲ RADIO APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS

IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Jubiliejinėms sporto žaidynėms artėjant

Šiuo metu, viena iš aktyviausių organizacijų yra Šiaurės Amerikos Lietuvių Sporto Sąjunga. Ji apjungia visus, ne vien tik sportuojančius, bet ir juo besidominčius, nedarant skirtumo amžiui, ideologiniams ar politiniams įsitikinimams, neskirstant juos į senuosius ir naujuosius ateivius. Šion sąjungon jie sutelpa ir gražiai bendrauja.

Tokiam bendravimui praplėsti kiekvienais metais ruošiamas plataus masto žaidynės. Į jas suvažiuoja šimtai lietuviško jaunimo iš įvairių Amerikos ir Kanados vietovių, nekreipdami dėmesio esamiesiems nuotoliams. Jie nori pademonstruoti mūsų sportines pajėgas visuomenėi ir kartu su ją pasidžiaugti atsietais laimėjimais. Be sportinio žaismo, susirinkęs jaunimas susiranda naujų pažinčių, o grįžę namo turi gražių prisiminimų ir pasakojimų savo draugams.

Per pastarąjį dešimt metų, dalis atgaivintų Nepriklausomoje Lietuvoje veikusių ar naujai tremtyje įsteigtų organizacijų, supasyvėję, o kitos ir visai likvidavosi. Tuo tarpu ŠALS S-ga savo veiklą gražiai plečia. Tai rodo, kad jaunimas nėra abejingas lietuviškai liepsnei. Tačiau jaunimo susidomėjimas savomis organizacijomis nepriklauso vien tik nuo jų vadovybės. Jis nori kad jų veikla domėtųsi ir visuomenė.

Nereikia pamiršti, kad visuomenės susidomėjimas sportuojančiu jaunimu būtų naudingas abipusiškai. Visuomenė, geriau pažindama sportinę veiklą, pamatytų, kiek šiuo atveju daug galima pasitarnauti lietuviškam reikalui.

Žinant, kad sportas Amerikoje vaidina ypatingą vaidmenį, per sporte atsietais laimėjimus galime išgarsinti Lietuvos reikalus. Prisiminkime tik 1937 m. laimėtą Europos krepšinio atletikos vardą ir tais pačiais metais Helsinkyje įvykusias pasaulines šaudymo pirmenybes, kur lietuvių ekipa laimėjo 9 medalius. Šios dvi sporto šakos tada garsino Lietuvos vardą pasaulyje.

Panašių darbų jau yra atlikta ir tremtyje. Praeitų metų Šiaurės Amerikos lietuvių krepšinio rinktinės lankymasis Pietų Amerikoje garsino Lietuvą vietinių gyventojų tarpe, o taip pat daug naudos ir tautinė prasme tuose kraštuose padarė.

Rugsėjo 3 - 4 d. d. Chicagoje įvyks 10-sios, jubiliejinės sporto žaidynės. Žaidynėse bus varžomasi futbole, lengvojoje atletikoje, lauko tenise ir plaukyme. Čia savo klubų spalvas gins apie 300 geriausių Amerikos ir Kanados lietuvių sportininkų. Paruošiamieji darbai organizacinio komiteto, vadovaujamo P. Petručio, yra rūpestingai atliekami. Rūpinamasi aikštėmis, dovanomis, (jų bus reikalinga apie 50 pavienių ir apie 10 komandinių), nakvynėmis, transportacija ir kt.

Šiom varžybom sportininkai ruošiasi intensyviai ir jos sportiname gyvenime yra labai reikšmingos. Manoma, kad visuomenė į tai atkreips dėmesį ir savo atsilankymu parems juos ne tik materialiniai, bet dar platesne prasme moraliniai, paskatindama juos didesniai ryžtui ir pasižventimui.

J. Kirvelaitis

DĖL NESANTAİKOS OBUOLIO...

Nesenai dr. J. Adomavičius Dirvoj gyrė Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugiją ir jos idealus peikdamas pedagogės Montessori metodus. O rugpiučio 10 d. n-ry S. Kirtiklis teigiamiau pasisakė už Montessori.

Daugiau ar mažiau pažindama tuos visus metodus, neiškenčiu ir aš savo dvileikio nepriėjęs, nes man nepatinka, t.y. lietuvių ugdymui netinka nei vienas nei kitas.

Nenuilstama Montessori pasekėja pedagogė M. Varnienė su D. Petrutyte šią auklėjimo sistemą pirmosios pradėjo imigracijoj populiarinti ir joms, be rodo, neblogai sekasi, kol neatsiranda kitų auklėjimo sistemų aktyviai besireiškiančių šalininkų.

Montessori auklėjimo metodus per visą nepriklausomybės laikotarpį Lietuvoj nerado sau pripažinimo ir nepriėję. Mūsų pedagogai, būdami gerai susipažinę su visom auklėjimo bei asmenybės ugdymo sistemom, lietuvių vaikų vispusiškam ugdymui pripažino tinkamiausiu Frebelio auklėjimo metodą, kuris vienodai veikia visus vaiko fizines ir psichines galias, nei vienos nenustelbdamas.

Iš daugelio Lietuvoj veikusių priešmokyklinio auklėjimo įstaigų beveik visos naudojo mišrią vaikų ugdymo sistemą, iš visų

pasivainant kas geriausia ir tinkamiausia mūsų sąlygomis, o daugiausia iš Frebelio. O Montessori metodas ypač netinka imigracijoj, nes pagal ją vaiko auklėjimas daugiausia pasireiškia vien tik stebėjimu, visą laiką iniciatyva paliekama jam pačiam, kai tuo tarpu mūsų didžiausias rūpestis rodyti vaikui galimai daugiau suaugusių įtakos, kad nemotytų nuo lietuviybės, mums svarbu veikti į lietuvišką linkmę tiek žaislų, aplinkos, knygų ir lietuviškų draugų pasirinkime.

E. Čekienė, N.Y.

LIŪDNAS IR SKURDUS VAIZDAS...

Skaitau, visai teisus buvo Jonas Mekas METMENŲ 2-je knygoje, klausdamas "... kuo jie išvirsta..., ir su kareivių žurnalų?" bei darydamas išvadą: "... liūdnas ir skurdus vaizdas".

Žiūriu š. m. žurnalą KARYS nr. 6--Žalgirio mūšio sukaktuvinę laidą ir prieinu tokią išvadą. Anot J. Cicėno--"kas" viršelyje? V.K.J. (onyno) šikcas, vaizduojas "Vytautas ties Žalgiriu" (taip prašmatniai skiltyje "turinys" atžymėta). Šikce matau neva vyro davatiškai verkšlenantį veidą. O jau arklukas! -- iš tikros amerikietiškos karuselės. Jei tas arklukas nestovėtų piestu, tai paizduotasis "Vytautas" vaikštinėtų pėsčias. Tai tikrai ne tik liūdnas bei skurdus vaizdas, bet ir pajaukiantis.

Tame pačiame leidinyje, paskutiniame puslapyje dailininko Jurgio Juodžio kūriny "Vytautas Didysis--Žalgirio nuagaletojas". Tikrai ekspresyviai imponantiškas vaizdas!

Begretinant šikcą su tikru paveikslu, prisiminė poetas bei fel-

FABIJONO NEVERAVIČIAUS KŪRYBOS KELIAS

Rašytojui Fabijonui Neveravičiui, dabar gyvenančiam Anglijoje, sukako 60 metų amžiaus. Europos Lietuvis, taip pat išeinantis Anglijoje, paskelbė K. Barėno rašinį, kuris plačiau ir apžvelgia rašytojo F. Neveravičiaus gyvenimo ir kūrybos kelią. Juo čia ir pasinaudojame.

Šis atkaklus žemaitis gimė 1900 m. liepos 6 d. Raseinių apskr., Nemakščių valsč., Pužų vienkmėje. Pradžios mokslą įsigijo namie, o gimnaziją buvo pradėjęs lankyti Šiauliuose. Kai užklupo pirmasis pasaulinis karas, jis atsidūrė Rusijoje ir ten baigė Rževo gimnaziją.

Į Lietuvą grįžo turėdamas 19 metų amžiaus, kaip tik tada, kai ji ryžosi pradėti nepriklausomą gyvenimą. Reikėjo kraštą ginti, nes visuose kraštuose žvangėjo ginklai, ir dėl to Fabijonas tą pat 1919 m. pavasarį įstojo į pradedantį organizuoti Lietuvos kariuomenę--I Gūsarų pulką. 1920 m. sausio mėn. perkeltas į Karo Mokyklą. 1920 m. spalio 17 d. baigia anuomet trumpesnį Karo Mokyklos kursą ir paliekamas joje kadro karininku.

Nevisišku pilnamečiu pradėjęs karininko karjerą, jis vien Karo Mokykloje išbūna apie 11 metų (1920 - 1931), pradėjęs čia darbą eidamas jaunesniojo karininko pareigomis ir išsitarnavęs iki kuopos vado batalijono vadeto teisėmis. 1931 m. perkeltas į 4 pėst. pulką, o 1934 m. pasitraukia iš kariuomenės jau iš 5 pėstininkų pulko, tuo baigdamas vieną kelią ir pasirinkdamas visiškai kitą--literatūrą.

Kariuomenėje išbūtieji metai jam nepraejo tuščiomis, vientik atliekant pareigų rutiną. 1923 metais jaunasis karininkas Fabijonas Neveravičius dalyvauja Klaipėdos atvadavime. Gilindamas savo specialybės studijas, 1924 m. jis įstoja į Aukštuosius Vytauto Didžiojo Karininkų Kursus, kuriuos baigia 1925 m. Stekdamas platesnių akiračių, lanko dar ir Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos--Filosofijos skyrių.

LITERATŪROJE, KAIP IR UNIFORMOJE: AUKŠTAS IR TIESUS

Fabijono Neveravičiaus didžioji ypatybė yra ta: jei jau kur dirbtų, tai visai širdingai, ne tarp paskutiniųjų, ne tarp tų, kurie sėdi, žiūri, klausosi, bet vis tarp pirmųjų, tarp vežančiųjų, traukiančiųjų vežimą, vis tiek, ar tas darbas būtų kariuomenėje, ar visuomenėje, kurioje nors organizacijoje, ar literatūroje. Taigi iš kariuomenės jis išeina ne tik išsimokslinęs, platus akiračio ir tvirtu būdo kapitonas, bet ir ratuotas: išsineša uždarbą--Klaipėdos Atvadavimo medaį, nepriklausomybės medaį, Didžiojo Kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordiną, o taip pat jau ir plunksnos darbo patyrimą, nes ir kariuomenėje būdamas jis jau rašinėjo specialiajai karinei spaudai karo pedagogikos ir psichologijos klausimais.

O tais 1934 metais, kai palieka kariuomenę, F. Neveravičiaus gyvenime įvyksta didelis lūžis. Padėjęs karininko uniformą, Fabijonas, neišgyvenęs vadinamojo literatūrinio bandymo laikotarpio, įprasta beveik kiekvienam rašytojui, jau pirmaisiais, savo darbais ateina į mūsų kū-

Fabijonas Neveravičius

rų eiles visiškai subrendęs novelistas ir romanistas. Literatūrinė kritika pasitinka jį labai palankiai jau su pačiais pirmaisiais darbais, tarytum jis savo pirmųjų bandymų metų būtų praleidęs kažkur kitur, o į mūsų literatūrą atnešęs jau iš pradžių tiesiog tik brandų derlių, grynus kviečius.

Nuostabiliausia, kad F. Neveravičiaus kūrybinio darbo pats didysis derlius apima beveik šimtą 1935 - 1939 metų laikotarpį. Okupacijos, karo audros, iš pradžių atbloškios jį į Vokietiją, o 1947 m. į D. Britaniją, iš viso buvo nedėkingas laikas kūrybai. Jei kada ir buvo šen ar ten menkutėlės sąlygos, tai tuo metu ir kitiems darbams reikėjo žmonių, ir tie kiti darbai dažnai atėmė Fabijoną iš literatūros. Jeigu kada ir paimama plunksna į rankas, vis vogčiomis nuo kitų darbų ir pareigų, bet ir tas vogčių darbas, kad ir ne toks gausus, kritikų tarpe ginčias sukelia tik dėl idėjų, pažiūrų, įsitikinimų, kurių jis neslepia, bet ne dėl rašytojo literatūrinio pajėgumo.

PIRMASIS SAVAS DERLIUS

Pirmasis F. Neveravičiaus kūrybos yra 1935 m. "Sakalo" išleistas visuomeninis romanas "Dienos ir naktys". 1936 m. "Lietuvos Aids" atkarpą praleista ir tais pat metais "Pažangos" dviem tomis išleistas antrasis romanas--"Blaškomos liepsnos" (perredaguotą šio romano laidą pakartojo dabar Nidos Knygų Klubas). Tai istorinis romanas, vaizduojas Lietuvos--Lenkijos valstybės padalijimų laikotarpį 1772 - 95 metais. Kritika tiek pirmąją, tiek dabar antrąją romano laidą pasitinka palankiai (o skaitytojai džiaugiasi).

1938 m. "Spaudos Fondas" išleido jo novelių ir apysakų rinkinį "Palaimintas juokas". Tais pat 1938 m. "Spaudos Fondas" išleido jo 2 tomų istorinį romaną iš 1831 metų sukilimo Lietuvoje "Erškėčiai", kurį kritika sutinka taip pat palankiai.

1938 - 39 metais "Lietuvos Aids" spausdina ištraukas naujo romano, taip pat istorinio, "Gulbių sala", vaizduojančio XVI amžiaus Lietuvą--Žygimanto Augusto ir Barbaros Radvilaitės laikotarpį (nepatvirtintos žinios tvirtina, kad rašytojas esąs grįžęs prie tos temos, renkš medžiagą ir rašas šį darbą iš naujo). Šis romanas, prasidėjęs bolševikinei okupacijai, nebegalėjo būti išleistas, o karo

metu žuvo ir jo rankraštis.

Be gausaus kūrybinio literatūros darbo, tuo laikotarpiu "Vaire", "Lietuvos Aids", "Naujojoje Romuvoje", "Židinyje" ir kitur rašinėja literatūros ir kultūros klausimais, literatūrinės kritikos straipsnius, recenzijas ir kt.

VERTIMŲ LENTYNA

F. Neveravičių lietuvis skaitytojas pažįsta ir kaip puikų ir produktyvų vertėją, išvertusį daugelį klasikinių ir naujųjų laikų autorių veikalų, ir vis tai darbas taip pat daugiausia tų kelerių pirmųjų kūrybinio darbo metų, tų riebiųjų, biblijos žodžiais kalbant.

Gerai mokėdamas lenkų ir rusų kalbas, pirmoje eilėje jis su tų tautų rašytojų kūryba ir su pažindina skaitytoją. Štai jo vertimų lentyna.

"Sakalas" 1935 m. išleido po verstąjį S. Žeromskio "Nuodėmės istoriją" (3 tomis), 1937 - 38 m. W. S. Reymonto "Kaimiečius", 4 tomų didžiulį romaną. Pastarasis vertimas (jis Amerikoje buvo pakartotas praleidus vertėjo pavardę; panaši istorija pasikartojo ir tarybinėje Lietuvoje) kritiku buvo palaikytas geriausiu vertimu lie-

tuvių literatūros istorijoje. Tarptautinio PEN klubo Varšuvos skyrius už šį vertimą Neveravičiui paskyrė premiją.

1938 m. "Sakalo" išleistas pasirodo jo verstas Wallace "Ben-Huras", Kristaus laikų apysaka (3 tomis), 1938 m. "Žinija" išleido W. S. Reymonto "1794 metai -- Paskutinis Respublikos Seimas", istorinį romaną (3 tomis), 1938 m. "Sakalo" išleistas pasirodė Jalu Kureko "Gripas siaučia Napravoje" (1 tomas). Valstybinė Leidykla jau vokiečių laikais išleido L. Tolstojaus "Anną Kareniną" (2 tomis).

Be šių, karo metu žuvo nespausdinti vertimai E. Szalburg-Zarembina "Joanos klajonės" (romanas, 1 tomas) ir F. Dostojevskio "Stepančikovo dviras ir jo gyventojai" (romanas, 1 tomas).

D. Britanijoje gyvenamas yra išvertęs G. Orwelio "Gyulių ūkį" (1952 m. išleido Lietuvių Namų Akc. B-vė Londone). Tu ir išvertęs to paties G. Orwelio "1984" (jį numato išleisti Nidos Knygų Klubas).

NAUJOSE PAREIGOSE

Kai tik buvo atidarytas kelias į Vilnių, F. Neveravičius 1939 metais persikelia ten, bet jau nebe literatūrinio kūrybinio darbo dirbti. Iki 1940 m. birželio 15 d. jis dirba Vilniaus Radiofono programos vedėju. Nuo

(Nukelta į 5 psl.)

Mūsų klaidos 1944 metais tautai buvo nuostolingos

Į Vakarus trauktasi neorganizuotai

1942 m. vasarą pas mane užsuko iš tolimos kelionės (iš Vakarų) grįžęs dr. B. Nemickas su a.a. P. Glemža. Bronius buvo labai nusiminęs. Jo kalbos tonas labai liūdnas: "Raudonieji grįžta. Tautos laukia sunkus, kruvinas ir kietas bandymas. Kiek mes esame pasiruošę sutikti šį sunkų egzaminą?"

Tyla.

Tais laikais daugelis mūsų tuo netikėjo. Dirbau pogrindyje. Per įstaigą pereinadavo didelė dalis slapto spaudos platinimui. Tada mūsų kova bazavosi grynai prieš nacius ir jų užmačias. Mes kantriai nešėm šios dienos rudų ponų smūgius, o apie rytojaus dieną buvo lyg ir pamiršta.

Ta pati tragedija mus sutiko ir per pirmą raudonųjų okupaciją. Prisimenu pusiau uždarą suvažiavimą Kaune lemtingomis 1940 m. birželio mėn. dienomis, kada min. pirm. A. Merkys, ką tik grįžęs iš Maskvos, tiek tepasakė: "Kantrybės ir šalto proto. Padėtis yra kritiška, bet ieškoma kelių iš jos išbristi".

Grįžome tada su Bronium iš suvažiavimo labai nusiminę. O po 4 savaitių jau abu sėdėjome, kaip "didieji liaudies prieštai", už grotų. Dr. B. Nemickas ir tada entuziazmo neprarado. Net prošvaisčių rasdavo.

Kalėjimą lankė "draugas" Niunka, artimas Broniaus pažįstamas. Bronių rikiuotėje pastatėme pirmą, kad du pažįstami teisininkai pasikalbėtų. Deja, Niunka žvilgterėjo pro vilkėlį ir mūsų kamerą pamiršo. Juokdamasis Bronius tarė: "Dar yra ir kas manęs pribijo".

Bajorui Miknui Riestaragui šalmas buvo naudingas visais atvejais...

Trečioji okupacija mus galėjo sutikti tvirtus ir vieningus. Turėjome neblogai organizuotą pagrindinio veikimą ir spaudą. Turėjome patikimus ir patyrusius kadrus. Bet lemtingos dienos mus sutiko išsiplaškusius. Nebuvo vieningos minties. Viena likti ir aukotis, o antra--trauktis į Vakarus ir ieškoti kelių išsiplėsti toliau už Vokietijos ribų.

Mūsų ūkininkas nervinosi. Grobstė spaudą, klausinėjo patarimų, bet ką galima patarti, kai mūsų centrai neturėjo bendro plano.

Gal būtų, vienintelis geresnis ir tikslesnis pasipriešinimas yra 1941 m. birželio mėn. Nors jis pareikalavo aukų, bet Lietuva vėl buvo paskelbta nepriklausoma ir sudaryta egzistencinė vyriausybė. Deja, rudųjų planams tas nepatiko.

1944 m. klaidos mūsų tautai yra labai nuostolingos. Nebuvas plano ir įsakymų privedė prie panikos. Į Vakarus trauktasi be jokios organizacijos--aklai, paskutinę minutę, visiškai nepasiruošus. Siaubas, baimė ir nervai paraližavo šaltą protą. Kai žmogus pradeda vadovautis savo "aš" apsaugojimo instinktu--kelias tragiškas.

Teko kelius mėnesius likti trečią kartą pavergiant Lietuvą. Mūsų kova buvo sunki ir kietą. Gerai ginkluotas ir laimėjimais apsaugintas priešas atvirose kautynėse sunkiai buvo įkandamas. Daug aukų, o laimėjimas mažas. Galima kartoti Nietzsche žodžius, kad be kapų--nėra prisikėlimo, bet ateitis iš mūsų gali pareikauti prasmingoj kovoj nemažos aukos. Ar tada turėsime pakankamai jėgų?

Kiekvienas lietuvių kraujo lašas yra brangus, nes nedaug jo turime. Negalima lengvapėdiškai su lenkais dainuoti... Ir pražydo raudonos rožės ant Monte Kazino...

Ne. Jėgų taupymas sprendžiamai valandai yra būtinas. Niekas veltui laisvės nedalina. Be aukos--nėra laisvės.

Kiti įtikinėja, kad Amerikados laisvę ir dar atsikūrimui pinigų. Šia tau, boba, ridikas. Ką čia mes silpni teišgalim!

Taip. Amerika, gal būtų, dolių dar nestinga, bet kraujas ir jai brangus. Negali amerikonas aukotis ir pirkti laisvę visam pasauliui.

Kruvinai ir sunkūs mūsų pėdsakai. Bet viltis matyti kylančią laisvą Lietuvą iš smurto ir vargo, tepriduoda mums jėgų veržtis į rytojų. Praetis klaidos nekartojamos, o mūsų brolių kruvina auka yra mūsų kelias.

R. Medelis

Jau dabar įsidėmėkite!

Rugsėjo 24 d., šeštadienį,
Slovenų auditorijoje, Clevelande, įvyks

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES SPAUDOS BALIUS

FABIJONAS NEVERAVIČIUS...

(Atkelta iš 4 psl.)

1940 m. birželio 15 d. iki 1941 m. balandžio 1 d. jis dirba kaip techniškas Vilniaus Radiofono programos vedėjas, paskui iki 1941 m. liepos 1 d. Vilniaus Lietuvių Dramos Teatro literatūros skyriaus vedėjas. Nuo 1941 m. liepos 1 d. vėl grįžta į Vilniaus Radiofoną ir čia išdirba iki 1944 m. liepos 4 d. techniškojo programos vedėju, kol bolševikams artėjant pasitraukia iš Lietuvos.

Tas naujasis kelerių metų laikotarpis, praleistas senioje sostinėje, kūrybiškai jau toli gražu nebe toks gausus. Vilnius, istorinė Lietuvos sostinė, rodos istorines temas mėgstančiam rašytojui kūrybiškai galėjo daryti stipraus poveikio, bet kūrėjas, sąlygų verčiamas, plunksną buvo jau padėjęs ir atsidėjęs į kitas pareigas, tik retomis valandomis begrįždamas prie kūrybinio darbo. Tuo metu jis parašė pjesę "Priešus" (parašyta 1943 m.), kurią 1944 m. stato Vilniaus Miesto Teatras. Parašė dar apysaką, kurią rankraščiai žuvo.

TREMTIES DIENOS

Su 1944 m. vasarą prasideda naujas laikotarpis--tremtis. F. Neveravičius iki pat karo galo neturėjo jokių sąlygų bent kokiam kūrybiniam darbui.

Kai britų kariuomenė užima šiaurės Vokietiją ir pradeda organizuoti lietuvių tremtinių bendruomenę, Neveravičius įsijungia į organizaciją ir visuomeninį darbą, į jūdių ir reikių bendruomenės gyvenimą. Beveik visą laiką jis pirminkinau savo apylinkės bendruomenė, o pirmaisiais mėnesiais, kai vyko pats organizavimas, jam teko būti atsakingu ryšininku tarp lietuvių ir britų karinės valdžios. Hafkrugo lietuvių bendruomenė, kuri anuomet valdė ir tvarkė Fabijonas, buvo kažkokios visų akį traukęs didžiai kultūringas lietuviškas kampelis.

Šitie visokie rūpesčiai ir rūpestėliai vėl atitraukė Neveravičių nuo literatūros. Keletas naujų novelių, tai beveik ir viskas. Bet vis dėlto dar ir šiuo metu jis suranda laiko atkurti trims apysakoms, kurių rankraštis buvo žuvęs karo metu, ir 1948 m. "Aistijos" leidykla išleidžia jas "Dienovidžio sutemų" vardu.

Šalia darbo fabrikuose ir įstai-gose, ligų vis labiau kankinamas, D. Britanijoje ilgus metus jis visą laisvą laiką buvo paskyręs orga-

MŪSŲ PAMINKLAS KUKLUS, BET PRASMINGAS

Stasys Dirmantas

Žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės kryžiaus -- paminklo statybai roko pajudėjo priekinis. Kai kam netėsėjus nustatytu laiku išpildyti savo įsipareigojimą, teko apsiriboti kuklesniu, trečiu iš eilės arch. J. Muloko projektu: lietuviško stiliaus akmenų koplytelė su aukuru. Pagrindą sudarys kelių laiptų pakilimas ir 9x9 pėdų akmenų plyta su etnografinės ir istorinės Lietuvos ribomis. Sostinės vietoje bus idėta sauja Lietuvos žemės ir žiupsnelis gintarelių, parinktų įvairiose mūsų pajūrio vietose ir laimingai, vieton jiems numatytos priverstinės kelionės į Kazakstaną, -- atsidūrusių laisvės šalyje.

Projektas patvirtintas, leidimas statybai gautas. Vykdyti. Stankus, Jau greit bus kasama ir pilamas pagrindas. Fundamente, greta sakytos žemės, bus įdėtas aktas, apibūdinąs įvykį ir sumanytojų intencijas. Priešu eis sąrašas organizacijų ir asmenų, parėmusių statybą lėšomis.

Be ramovėnų daugiausiai aukų sudėjo ir surinko įvairios mūsų moterų organizacijos. Mūsų motinos ir sesės yra jautresnės širdžių ir labiau vertina kraujo ir kančios aukas. Pavienių šeimų ir asmenų stambiausioji auka yra p. Gradinskų. Yra dar šešios po 100, keturios po 50, vie-

nizacijoms, visuomenei, publicistikai, Keletą metų redagavo "Santarvės" žurnalą, aktyviai dalyvavo Liet. Rez. Santarvėje--jos vadovybėje, DBLS, rašytojų, žurnalistų susibūrimuose, režisavo vaidinimus, skaitė pakaitas, suvažiavimai, posėdžiai, rezoliucijos, kelionės...

Bet Fabijonas Neveravičius pastaraisiais mėnesiais pamažu išsinešė iš tų daugybės pareigų ir rūpesčių. Atrodo, kad pas-tangos išsivaduoti iš visų darbų ir rūpesčių bus padiktavusi pra-dėjusi šlubuoti sveikata. Bet, mūsų turimomis žiniomis, Fabijono sveikata taisosi.

Džiaugdamiesi tuo, sveikindami rašytoją sukačių proga, norime kartu tikėtis, kad šįkart laisvalaikis bus paskirtas vėl literatūrai.

nuolika po 25 dol. ir t.t. Kas ir kiek bus paaukojęs šiam tikslui--bus paskelbta vėliau. M. L. R. S. R. paklojo caro laikų "imperialą": 15 rublių aukso pinigą.

Aukotojų sąrašą pasigendame daugelio patriotinių draugijų, kurios, nėra abejonų, atitinkamomis progomis skubės čionai susirinkti prie "savo" paminklo, susikaupti prisiminti gimtąjį kraštą ir gėlių puokštę ar vainiką ties smilkstančiu aukuru greta Tėviškės žemės padėti...

Čia ne Lietuva. Tenai paminklai augo lengviau, spontaniškai. Čia ir akmenys ir cementas ir darbas daug brangiau apmokami.

Aukuro akmenyje, kaip ir Kau-nui, prie Karo Muziejaus NEŽI-NOMOJO KARIO kapo bus įrašyta REDDE QUOD DEBES. Tai maždaug reiškia "ATIDUOK ką esi skolingas" ar "Grąžink kas pridera ir ką esi kaltas". Kas neveluotą, nedelsia, sakoma, kad tas dvigubai duoda! Todėl neatidėliokite, nedelskite, ryžkitės.

Organizacijos, ypač jaunimo, tenesivaržo aukos dydžius. Mes žinome, mūsų draugijų iždai, kaip taisyklė, maži. Sumanyto-jams be dolerių yra svarbiau visuomenės ir lietuvių bendruomenės priėjimas, pritarimas ir moralinė parama! Jei lėšų užteks, prie paminklo bus įmūryta kopija žinomos Zikaro skulptūros, vaizdavusios verkiančią moterį prie kapo (kauniškiam paminkle).

Ateitininkų 50 metų jubiliejinio kongreso rengėjai Ateitinyje paskelbė pradėsia iškilmes eiseną su žibintais ir vainiku prie aukuro. Nors pats kryžius gal dar ir nebus užbaigtas. Ker-tinis akmuo vyskupo V. Brizgio jau buvo pavasarį pašventintas. Taigi ateitininkai bus pirmieji...

Tikėsime, kad ir Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių inžinieriai, per Darbo Dienos šventę suvažiavę, ALIAS kartu su PLIAS-u, ras tinkamą pagerbti savo, kad tik ir paskutinio dvidešimtmečio, dėl Tėvynės žuvusių, kentėjusių ir iki šios dienos kenčiančių kolegas. Jų gi nemažas skaičius krito kovoje, kacetuose, tardymo kame-

CLEVELANDE ir apylinkėse

MUZ. A. MIKULSKIS

paguldytas į Lutheran Hospi-tal nesunkiai operacijai.

* PASKUTINE ŠIŲ METŲ GE-GUŽINE rengiama Bendruomenės abiejų apylinkių, įvyksta rugsėjo 4 d. (sekmadienį) Neurų sodyboje.

NAMAI EAST 74 ST.

Du namai vienam sklype. Prie-šakinis namas iš 6 kamb. Didelis rūsys, apsauginės langinės. Užpakalinis namas 5 kamb. ir pastogės. Didelis sklypas. Šaukti prieš 6 P.M. telefonu: EN 1-3734.

(99)

TURIME PARDUOTI KRIAUSIŲ

Atvažiuokite ir patys prisiskinsite nuo me-džių.

T. Neura, RFD 1,
Brunswick, Ohio

rose ir vergų stovyklose.

Komiteto išdininkas yra plk. J. Tumas, laimingai išlikęs gyvas Červenės Stalino bestija-liškoje pirtyje.

DIRVOS pranešimu, okupantai pilipdę pilną Lietuvą Lenino, Stalino ir jo generolų biustų, paminklų ir plakatų, pagaliau, po 20-ties metų, pastatė paminklą lietuviams: Pirčiupio kaimie-čiams, hitlerininkų sudegintiems jų pačių namuose. Tu pačių hitlerininkų, kurie buvo Stalino-Molotovo sąjungininkai, draugai ir... nusikaltimų bendrininkai. Slaptai susimokę, tie bičiuliai pasidalino ir užgrobė Pabaltijo valstybes. Komunistai ir dabar jas laiko apžioję.

Po dvidešimties metų karo ir okupacijų mes čia, bočių įprastu būdu statom kryžių--kritusiems nelygioje kovoje dėl Tėvynės laisvės paminėti ir pagerbti. Ir ne tik Pirčiupio, bet ir Rainių, Praveniškių, Panevėžio, Vilniaus ir Kauno tardymų kameroje, kalėjimuose, fortuose ir apylinkėse, Červenės miške, Lubiankos ir Kresty rūsiuose, kazamatuose, Vorkutos ir Sibiro taigose ir Kazakstano plėšimuose. Kan-kintiems ir šią dieną kankina-miems. Mūsų paminklas kuklus, bet prasmingas. Ir laikas jį pastatyti tikrai pribrendęs.

KERELIS BROS. CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS RE-ZIDENCINIUS, MEDICI-NOS IR PREKYBOS TIKS-LAMS SKIRTUS PASTA-TUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲ-SŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

SKAUČIŲ PADĖKA

Užbaigusios šios vasaros sto-vyklą ir sustiprėjusios ne tik kūnu bet ir dvasia, norime tarti skautišką ačiū visiems, prisidė-jusiems prie mūsų stovyklos pa-sisekimo.

Nuoširdi padėka mūsų dvasios vadui kun. P. Dzegoraičiui už pamaldas ir gražų pamokslą, I. Navickienei už rūpestingą vado-vavimą maisto gaminimui ir pa-dovanotą šaldytuvą, skaučių tėvų komitetui, ypač, pirm. O. Joku-baitienei, už palapinės ir Z. Dau-tartui už paskolintą sunkvežimį. Paskaitininkams: A. Augustina-vičienei, B. Gaidžiūnui, I. Jo-naitienei, A. Jonaičiui, A. Mi-kulskui ir sktn. A. Šenbergie-nei. Tėveliams, padėjusiems įsi-kurti ir likviduoti stovyklą: R. Besparaičiui, B. Gaidžiūnui, J. Garlai, V. Jokubaičiui, J. Mockui, F. Navickui, V. Petkevičiui ir L. Staškūnui. Skautn. Dr. N. Juš-kėnienėi už pirmosios pagalbos kursų vedimą ir pskn. M. Ki-žienėi už lietuviškos ir skau-tiškos programos ir stovyklos papuošimų vykdymo vadovavi-mą. Skautams akademikams: N. Gelažiui, A. Muliočiui, V. Kok-liui ir visoms stovykloje pa-dėjusioms akademikėms, skau-tėms. Taip pat skautiškas ačiū brolių stovyklos viršininkams

tunt, sktn. P. Karaliui ir jūrų skautų vadui D. Kižiui, pskn. V. Bacevičiui bei kitiems vado-vams ir skautams už darnų ben-dradarbiavimą ir pagelbą. Nuoširdus ačiū visiems tėve-liams ir svečiams atsilankdu-siems į stovyklą, įteikusiems pi-nigines aukas ar atvežusiems lauktuvių.

Jūsų Clevelando "Neringos"
Tunto skautės ir vadovės

Parengimų kalendorius

RUGSĖJO 4 D. SLA 14 kuo-pos vasaros pobūvis p. Blaške-vičių sodyboje.

RUGSĖJO 4 D. LB Clevelando abiejų apylinkių gegužinė (8tos Lietuvos Dienos tąsa) Neurų so-dyboje.

* RUGSĖJO 10 D. Pilėnų Tunto skautams paremti pobūvis. Rengia Tėvų Komitetas.

* RUGSĖJO 24 D. Dirvos 45 metų sukačties spaudos balius Slovenian Auditorium.

* SPALIO 2 D. Neringos skau-čių tonto dešimtmečio iškilmin-ga sueiga-vakaras.

SPALIO 8 D. BALFo 15 m. sukačtųjų minėjimas Clevelande.

SPALIO 8 D. Korp. Neo Lithuania balius Slovenian Auditorium.

* SPALIO 15 D. SLA 136 kuo-pos rengiamas Čiurliono An-samblio pramoginis okteto kon-certas.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengi-mus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

AUTOMOBILISTŲ DĖMESIUI!

1304 East 9 Str., prie pat

St. Clair, telef. TO 1-1673

atidarytas naujas, erdvus, lietuviškas garažas

Quik Auto Service, Inc.

Taisoma moderniausiomis priemonėmis stabdžiai ir visi stabdymo mechanizmai, išmetimo vamzdžiai ir duslintuvai - "mufflers", mo-torų reguliavimas - "tune-up" ir analizavimas, vožtuvų šlifavimas, radijo ir visų elektros įrengimų taisymas.

Darbas atliekamas greitai, sąžiningai ir žemomis kainomis PRA-NO GRIGONIO priežiūroje.

Atidaryta kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro

DIRVA

Nr. 97

1960 m. rugpiūčio 22 d.

KAS IR KUR?

ATVYKO IŠ LENKIJOS

Marija Alena Košytė, 24 metų lietuaitė rugpiūčio 10 d. iš Lenkijos Dancigo miesto atvyko į Bostoną pas Gedmintus, kurie jai sudarė atvykimui dokumentus. Ji gimusi Šilalės valsčiuje, Tauragės apskrityje. Dancige yra baigusi lenkų gimnaziją. Varšuvoje studijavusi chemiją. 1956 m. porai mėnesių iš Lenkijos buvo nuvykusi į Lietuvą giminių aplankyti. Gerai kalba lietuviškai, nors iš Lietuvos 1944 m. maža buvo išvežta, bet savo tėvų kalbos nepamiršo.

* SUĖJO 5 METAI nuo dail. Petro Kiaulėno mirties. Jis mirė 1955 m. rugpiūčio 15 d.

* INŽ. LEONAS BAJORIŪNAS tarptautiniame inžinierių suvažiavime, įvykstančiame Olandijoje nuo rugpiūčio 22 d. iki 30 d., skaitys paskaitą "Pajūrio pagalba". L. Bajoriūnas dirba JAV krašto apsaugos tarnyboje.

* J. KIZNIS, redagavęs socialdemokratų žurnalą "Darbas", įvykus susikirtimui dėl atspausdinto A. Šalčiaus rašinio, iš redaktoriaus pareigų pasitraukė.

* KOMUNISTINĖ VILNIS leidžiama Chicagoje skundžiasi, kad jau tris kartus iš eilės bauriai ištepliotos durys ir išdaugyti langai.

* J. RIMKŪNAS, iš Hammond, Ind., mokėdamas už Dirvą atsiuntė ir \$ 5 auką.

* ROMAS STAKAUSKAS, Studentų S-gos pirmininkas, rugpiūčio 20 d. vedė NIJOLĘ GAIZUTYTĘ. Neolithuanų sąjūdis suvedė du energingus studentus jaunuolius bendran gyvenimui. Stakauskas yra Korp! Neo Lithuania tėvūnas, o Gaizutytė yra valdybos narė.

* DRAMOS AKTORIUS ST. PILKA rugsėjo 17 d. meninę programą atliko St. Catherine's rengiamoj Tautos šventėj ir Žalgirio mūšio 550 m. sukaktuvių minėjime. Minėjimas įvykis Merripton Community Center Hall, Rengia Bendruomenės apylinkė.

Bostoniškiai šokėjai programos metu.

A. A.

ELENAI JASAITENEI mirus,

rašytojai J. Augustaitytei - Vaičiūnienei, L. B. Chicagos Apygardos pirmininkui Jonui Jasaičiui, Jonui Vaičiūniui ir kitiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Albinas Valentinas

Kolumbijos lietuvių žinios

INŽ. KESTUTIS KALĖDA, plastikos fabriko "Estra" gamybos viršininkas, Bolivariano Universiteto vadovybės buvo pakviestas į šį universitetą profesoriauti. Šale darbo "Estroje" inž. K. Kalėda sutiko dirbti ir universitete. Rugpiūčio 8 d. pradėjo paskaitas universitete technikos fakultete.

INŽ. J. VYŠNIAUSKAS, Pepsi Cola technikinis direktorius, liepos mėn. lankėsi Medelline.

VYR. INŽ. VYTAUTO MAČIULAIČIO, dirbančio Coca Cola fabrikuose, naujų namų pašventinimas ir įkurtuvės įvyko rugpiūčio 7 d.

JONAS TOTORAITIS rugpiūčio 10 d. išvyko į J.A.V., kur prabus keletą mėnesių.

PHILADELPHIA

GRAŽIOS IŠLEISTUVES

Artimiausiu laiku Br.Vigelis su šeima išvyksta nuolatiniam apsigyvenimui į Kaliforniją.

Gyvendami Philadelphioje jie aktyviai reiškėsi lietuviškoje veikloje. Juos matydavome beveik visuose rengimuose ar pobūviuose. Gyvai reiškėsi A. L. Tautinės S-gos Philadelphios skyriuje.

Pagerbdami išvykstančius skyriaus narius Tautinės S-gos skyrius rugpiūčio 13 d. surengė išleistas. Atsisveikindami ir linkėdami laimės ir sėkmės naujoje vietoje ir kviesdami neatitolti nuo lietuviškos veiklos, sveikino skyriaus pirmininkas L. Česonis, skyr. garbės narys Z. Jankauskas, Tautinio Ansamblio vadovas L. Kaulinis, namų šeimininkas J. Bakuckas ir eilė kitų sveikintojų.

Gražios veiklos ir sugyvenimo prisiminimui, Tautinės S-gos Philadelphios skyrius apdovanojo lietuviška koplytėle.

RADIJO VALANDĖLĖS GEGUŽINĖ

Rugsėjo 11 d. (sekmadienį) Čia po ūkyje, Bendruomenės radijo valandėlė rengia gegužinę. Pelnas radijo valandėlės išlaikymui.

TRUMPAI

Rugsėjo 25 d. Philadelphioje dainuos sol. Pr. Bičkienė.

H. ir Alg. Joniai įsigijo užkandinę - valgyklą.

G. ir Al. Dilbai ir V. Banevičius nusipirko barą - saliuoną. Naujiems verslininkams linkime sėkmės.

P.M.

Lietuviškoji Chicaga atostogauja...

Alb. Valentinas

Apie meškeriojimus, sirenų viliojimus ir vinių kalimus...

Nyku dabar ir pasaulio lietuvių sostinėje Chicagoje. Tuščias atostoginis laikas. Sustojo šokiai, nutilo dainos, koncertai, prakalbos... Visi ansambliai, chorai, šokėjai, draugystės ir atskiri žmoneliai -- visi atostogose. Pasigendi daugelio pažįstamų veidų. Nors pilstyk iš tuščio į tuščią... Nebėra ko doro nė Dirvai beparašyti...

Aną sekmadienį lygiai 12 valandą užėjau Marketparke pas tą Aleksą Joniškietį. Žiūriu, net ir to narsingojo Baltijos Klubo "vyr. būstinės" kampas tuščias...

--Tai ką, šiandien net "mišparinių" nėra?

--Nėra, brolyti, nėra...--atsi-dusta Joniškietis.--Matyt aiškiai, kad visi vandenys mirksta. Taip, nė gyvos dūšios... Tuštybė. Čia sėdėdavo mano bičiulis Kazys Žilėnas. Dabar tran-kois kažkur po Wisconsiną, tur-būt, nė atostogų laike nenusi-kratydamas šaulių organizacijos rūpesčiais. Ten ant suoliuko vie-ta Mato Naujoko, čia sėdi Žu-kauskas, anoje pusėje, šalia pir-mininko, Jonas Našliūnas, ten gale kartais gen. P. Plechavičius, čia vėl inžinierius... O dabar vi-sos vietos tuščios. Net paties amžinojo pirmininko Vinco Že-maičio nėra. Stačiai--nyku!

Bet štai, kur buvęs, kur nebuvęs, atsiranda vienas nepataiso-mas "mišparininkas"--Aleksas Siliūnas. Net giedriau dūšioje pa-sidaro. Vis ne vienas.

--Kurgi visa brolija?--teiraujuos.

--Atostogauja. Tautinio Sam-būrio pirmininkas J. Našliūnas vakar iškeliavo dviem savaitėm atostogų į Sandūnus. Su juo kartu sambūrio išdininkas Trinkauskas ir neolithuanas--filisteris Michelevičius. Gera kompanija, a? Gen. Pov. Plechavičius iš-vyko dviem savaitėm atostogų į New Yorką. Kiti vėl kitur. Išsi-skirstė kaip žydo bitės...

Bet štai pasirodo pirmoji po-atostoginė kregždė--filisteris Juozas Stanaitis.

--Iš kur, kaip ir kiek?--teiraujamės.

DETROIT

LINKSMA IR PUIKI GEGUŽINĖ PIKNIKAS

A. L. B. Radijo Klubas praneša, kad Klubu metinė gegužinė--piknikas įvyks rugpiūčio 27 dieną--šeštadienį, Beech Nut Grove darže, prie Middlebelt. Pradžia 12 valandą ir tęsis iki vėlumos. Puiki muzika, turtinga loterija, Radijo Klubas šeiminių skaniai paruošti valgiai, alutis ir daug kitų įvairumų. Be to atvi-rame lauke bus kepamas avienos kepsnys--šašlykas ir tenpat karštas dalinamas svečiams.

Radijo Klubas maloniai kviečia visus Detroito ir apylinkių lietuvius Radijo Klubu narius ir svečius gausiai atsilankyti į šią gegužinę ir su savo prieteliais bei pažįstamais maloniai ir links-mai praleisti laiką.

Parodykime, kad mums rūpi lietuviškos radijo valandos išlai-kymas ir ją paremkime.

A. J.

--Tiesiai iš atostogų,--pasi-aiškina sugrįžėlis.--Iš už devy-nių šimtų mylių iš šiaurės, nuo Eagle Lake Kanadoje, Onta-rio.

--Tai kas ten?

--Ten pilna žuvų ir indėnų su ilgais plaukais.

--Ar skalpuoja?

- Kol kas ne... Mat, griežtai uždrausta jiems duoti viskės.

--Sakykite, tai kiek?

--Tris šimtus svarų geriausios žuvies pagavome. Emėme tik tokius "laidokus", kurie yra kaip reikiant. O kokių 6-7 svarų metėme atgal ežeran...

--Tai tikras svieto pavydymas. Mes čia prie vietinio ežero iš-sėdime po kelias valandas, be-laukdami nykščio didumo eše-riuko... Tai kokius "saizus" ten prie Eagle ima?

--Taip nuo septyniolikos sva-rų... Kad ten negali nuo žuvų atsiginti... Veizėktik, jau prie pat laivelio blizge vejasi po ke-lias "volaides" iš karto. Ten ne-reikia pirkti nė mažų žuvelių: žuvis ima ir ant geležies. Di-džiausią atsivežiau dvidešimties svarų norterną.

Atsirado ir p. Urbonas, Po-atostogininkas grįžęs iš dar to-liau--iš tolimos Kanados šiau-rės, Alberto provincijos, kur pritrūkus cigarečių reikia va-žiuoti 150 mylių iki art. krau-tuvės. Šis patvirtino tenajos matės daugybę meškų, briedžių ir chigagiečių. O žuvų ten tiek, kad nereikia nė meškerės--gali semti su kepure... Bet jis pagavęs tiksliai vieną. Bet ir ta pati ji per kovą nuo prieplau-kos teltelio įtraukusi vandenin su visais rūbais. Bet lai-mingu būdu ir jis, ir žuvis iš-plaukė į krantą... Jos didybės karalienės žuvis--ne juokai...

Sakoma, kad meškeriotojai tik ir verčiasi melagystėmis. Bet kartais reikia ir jais patikėti...

* Išlenka dar keli "beatostogi-ninkai". Visi skundžiasi, kad da-bar "tuščias laikas". Vienas krapštos pakaušį ir sako:

--Vyrų, o kur dingio mūsų pulkininkas? Aš jo niekur nebe-matau.

--Ar Matas Naujokas?

--Taigi, Matas...

--Deja, mūsų gerąjį pulkinin-ką pagrobė...

--Vardan visų šventųjų... Kas pagrobė? Moterys?

--Ne moterys, bet žuvis pa-grobė jį,--paaiškino Aleksas.--Dabar abu su J. Andrašiumu bė-ga aplink Michigano ežerą, meš-keres ant pečių užsimetę. Viso jau apibėgė 1,700 mylių. Taikaus būdo Matas virto nebepermal-daujamu meškeriotuju. Sutikusieji juos pasakoja, kad keliauninkai turėję šaunių nuotykių. Mikučio prūde jie pagavę labai gražią žu-vį, kuri ištraukta ant kranto nu-sišypsojusi ir meilingai tarusi narsiems meškeriotojams: "Ačiū, šviesūs jaunikačiai, dabar esu išvaduota. Aš esu už-keikta karalaitė". Ir pasiūsiu katram iš juodviejų ranką. Bet tas Juozas su Matu tik meš-keres ant pečių--ir pabėgę, nes norėję tęsti kelionę toliau be moteriškinų "tribelių".

(Pabaiga kitame numeryje)

Vaizdai iš

NAUJOSIOS ANGLIJOS

Lietuvių Dienos

Rugpiūčio 14 d. Lietuvių pranciškonų vienuolyne Kennebunkport, Maine, įvyko Naujosios Anglijos Lietuvių Diena, sutraukusi 3,140 svečių. Programa buvo pradėta iškilmingomis pamaldomis, po to įvyko pietūs naujai pastatytoje berniukų gimnazijoje, o vėliau aikštėje prasidėjo vėliavų paradas ir meninė programa. KAIRĖJE: minia svečių žiūri į aikštę įnešamas vėliavas. APAČIOJE: šv. Petro Lietuvių parapijos orkestro lydimas, mergaitės neša šešias vėliavas.

Rom. Bričkaus nuotraukos

Onos Ivaškienės vadovaujama Bostono lietuvių tautinių šokių grupė, lydimi devynių svetintaučių grupių, užima aikštę.

Šv. Petro lietuvių parapijos orkestras koncerto metu.

Mažieji žiūrovai stengiasi nieko nepraleisti nepamatę...

Tą dieną visų žiūrovų veiduose matėsi šypsena, šventę puikiai pasisekė.